

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра економіки підприємства

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему: Вплив процесів цифровізації на економічне управління підприємством

Виконала:

Підпригора Руслана Романівна
здобувач вищої освіти денної форми навчання
спеціальності 051 Економіка підприємства

Науковий керівник: професор кафедри
економіки підприємства,
доктор економічних наук,
Ящишина Ірина Володимирівна

Роботу допущено до захисту перед ЕК рішенням кафедри,
протокол № __ від «__» «_____» 20__ р

м. Кам'янець-Подільський, 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В ЕКОНОМІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ	7
1.1. Сутність цифровізації підприємства.....	7
1.2. Зміст економічного управління підприємством	14
1.3. Методика дослідження економічних аспектів управління підприємством в умовах цифровізації підприємства	23
РОЗДІЛ 2 ПРОЦЕСИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В ЕКОНОМІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ ТОВ «АГРОСОЛЮШНС»	35
2.1. Загальна економічна характеристика підприємства	35
2.2. Дослідження розвитку цифровізації на підприємстві.....	47
2.3. Особливості економічного управління підприємства в умовах digital- трансформації.....	58
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ТОВ «АГРОСОЛЮШНС» ПІД ВПЛИВОМ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	66
3.1. Оцифрування бізнес-процесів на підприємстві.....	66
3.2. Цифровізація економічного управління ТОВ «Агросолюшнс».....	71
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81
ДОДАТКИ	89

ВСТУП

Актуальність дослідження. Цифровізація визначається новим трендом світової економіки, сам процес цифровізації охоплює всі сфери бізнесу, і його вплив на економічне управління стає дедалі важливішим.

Вітчизняна економіка останніми роками суттєво просунулася за багатьма напрямками цифровізації. Основним нормативно-правовим актом, який впливав на зрушення цих процесів, можна вважати «Стратегію розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року», де визначено, що базовим рушієм економічного зростання у найближчій перспективі має виступати аграрний сектор як такий, що має високий потенціал до модернізації, впровадження новітніх технологій та підвищення рівня переробки власної продукції.

Цифрові технології дозволяють сільськогосподарським підприємствам оптимізувати свої операції, знижувати витрати та підвищувати ефективність в умовах зростаючої конкуренції. Однією з ключових переваг цифрової трансформації для економічного управління є швидший доступ до великого обсягу даних. Аналіз цих даних за допомогою сучасних аналітичних інструментів дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення, прогнозувати тенденції ринку та адаптуватися до змін в реальному часі. Крім того, цифрові технології дозволяють підприємствам автоматизувати багато рутинних процесів, звільняючи ресурси для стратегічного планування та розвитку.

Прикладні аспекти впливу сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на функціонування сільськогосподарських підприємств в умовах цифровізації досліджували вітчизняні науковці, зокрема: О. Бородіна, Д. Крисанов, Ю. Лопатинський, Л. Молдаван, М. Руденко, Б. Пасхавер, І. Прокопа, О. Шубравська та ряд інших. Серед зарубіжних науковців слід відмітити праці М. Вассо, Р. Barsocchi, N. Buchmann, E. Ferro, R. Finger, R. Huber, F. Gotta, M. Ruggeri, A. Walter та багатьох інших. Віддаючи належне цим науковцям, зауважимо, що динамізм розвитку цифрових технологій та їхній вплив на

економічне управління підприємств аграрного сектору економіки зумовлюють необхідність поглиблення досліджень в окресленому напрямі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дипломна робота виконувалась в межах науково-дослідних розробок, які проводила кафедра економіки підприємства Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за темою «Розвиток суб'єктів економічної діяльності в умовах мікро– та макроекономічних трансформацій ХХІ ст.» (державний реєстраційний номер 0119U002955, 2019-2024 рр.).

Мета роботи полягає у теоретичному визначенні та практичному дослідженні впливу процесів цифровізації на економічне управління підприємством.

Визначена мета дослідження обумовлює постановку та вирішення в роботі таких завдань:

- виявити сутність цифровізації підприємства;
- дослідити зміст економічного управління підприємством;
- визначити методичні підходи до дослідження економічних аспектів управління підприємством в умовах цифровізації підприємства;
- охарактеризувати загальні техніко-економічні показники діяльності аналізованого підприємства;
- дослідити розвиток цифровізації на підприємстві;
- проаналізувати вплив цифровізації на економічне управління ТОВ «Агросолюшнс»;
- описати подальші напрями цифровізації досліджуваного підприємства;
- визначити напрями удосконалення економічного управління підприємством ТОВ «Агросолюшнс» під впливом цифровізації.

Об'єкт дослідження: економічне управління підприємством.

Предмет дослідження: особливості економічного управління підприємством ТОВ «Агросолюшнс» в умовах цифровізації.

Кваліфікаційна робота містить елементи **наукової новизни**, зокрема: проаналізовано систему економічного управління ТОВ «Агросолюшнс» в умовах

цифровізації; запропонований методичний підхід до визначення її ефективності та на його основі здійснена оцінка такої ефективності; визначено основні напрями подальшої цифрової трансформації ТОВ «Агросолюшнс» і його економічного управління.

У кваліфікаційній роботі використані як загальнонаукові так і спеціальні **методи дослідження**, зокрема: аналізу і синтезу (для виявлення сутнісних характеристик основних понять, деталізації об'єкту дослідження), порівняння (для аналізу відповідності системи економічного управління досліджуваного підприємства особливостям процесу цифровізації), рядів динаміки (для дослідження змін у часі в процесах економічного управління), економетричний (для кількісної оцінки ефективності функціонування системи економічного управління підприємства в умовах цифровізації).

Практичне значення роботи визначається можливістю надати підприємству конкретні стратегічні інструменти та рекомендації щодо його економічного управління в умовах цифровізації, розрахунку економічної ефективності реалізації цифрових трансформацій сучасного сільськогосподарського підприємства.

Апробація результатів дослідження. Основні результати проведеного дослідження доповідались на звітній науковій конференції студентів та магістрантів Національної академії педагогічних наук України «Наука і молодь – 2023: пріоритетні напрями глобалізаційних змін» (14 квітня 2023 р., м. Київ) та на конференції Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, проведеної в рамках проєкту Erasmus+KA2 DigEco «Цифровізація економіки та використання підприємницького мислення в інноваційних практиках (7-8 вересня 2023 р., м. Кам'янець-Подільський).

Публікації. Окремі положення проведеного дослідження опубліковано у вигляді тез у збірнику матеріалів конференції (Підпригора Р. Цифровізація як фактор успішної інноваційної діяльності підприємства. *Наука і молодь – 2023 пріоритетні напрями глобалізаційних змін: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (м. Київ, 14 квітня 2023 р.). Випуск 8.* К.: Навчально-науковий інститут менеджменту та

психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти», 2023. 202-203 с. [Електронний ресурс.] та у збірнику матеріалів конференції (Підпригора Р. Діджитал-трансформація книжкової індустрії в Україні. *Цифровізація економіки та використання підприємницького мислення в інноваційних практиках: збірник матеріалів за результатами міжнародної студенської науково-практичної конференції*. Електронне видання. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 38-40 с.).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг роботи налічує 98 сторінок комп'ютерного тексту, 21 таблиці, 4 рисунки, списку використаних джерел із 80 найменувань та 5 додатків.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дає можливість зробити наступні висновки.

Визначено, що сутність цифровізації підприємства полягає в трансформації традиційних бізнес-процесів та моделей управління за допомогою цифрових технологій. Цей процес починає відігравати важливу роль у сучасному бізнесі і є ключовим фактором нарощування конкурентоспроможності. Підприємства, які успішно впроваджують цифрові рішення, забезпечують більше можливостей для оптимізації виробничих процесів, підвищення ефективності та розширення ринків збуту. Однією з ключових складових цифровізації є підвищення доступності даних та їх аналізу. Це дозволяє підприємству вдосконалювати його економічне управління, приймати більш обґрунтовані рішення на основі фактичних даних, а також розвивати і впроваджувати інновації. Цифрові інструменти також допомагають підприємствам покращити взаємодію з клієнтами та партнерами через цифрові платформи та сервіси.

Досліджено, що економічне управління підприємства включає в себе процеси планування, організації, координації та контролю ресурсів та операцій, спрямованих на досягнення мети підприємства. Воно розширюється від стратегічного рівня, де розробляються довгострокові цілі і стратегії, до тактичного рівня, де реалізується робочий план і обробляються деталі бізнес-процесів. Ефективне економічне управління включає в себе використання різноманітних інструментів і методів, таких як фінансовий аналіз, бюджетування, стратегічне планування, контроль та аудит. Вони допомагають підприємству оцінювати його фінансову стійкість, виявляти можливості для підвищення ефективності та своєчасно реагувати на зміни в середовищі.

Охарактеризовано загальні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Агросолюшнс» та визначено, що підприємство вміє оптимально використовувати ресурси, забезпечуючи ефективне використання землі, води, добрив та інших матеріалів. Має здатність гнучко реагувати на зміни на ринку, раціонально розподіляти фінансові ресурси та максимізувати прибутковість своєї

діяльності. Підприємство здатне до розвитку та інновацій, впровадження новітніх агротехнологій та стратегічного планування, що дозволяє адаптуватися до змінних умов ринку.

Виявлено, що впровадження цифровізації на ТОВ «Агросолюшнс» може суттєво підвищити його ефективність та конкурентоспроможність у сучасному господарському середовищі. Однією з ключових переваг є підвищення точності та швидкості обробки даних. Впровадження цифрових технологій, таких як дрони та сенсори, дозволяє автоматизувати процеси моніторингу врожаю. Це дозволяє аграріям приймати обґрунтовані рішення та оптимізувати виробничі процеси. Цифрові технології, що використовує підприємство можуть сприяти ефективнішому використанню ресурсів. Системи автоматизованого поливу, наприклад, дозволяють точно дозувати воду, що сприяє економії цього ресурсу та зменшенню витрат.

Аналіз даних також дозволяє ТОВ «Агросолюшнс» прогнозувати попит, оптимізувати запаси та планувати виробництво, що призводить до зменшення витрат та підвищення прибутковості. Забезпечення безпеки та якості продукції – інший аспект, на який впливає цифровізація.

Визначено, що цифровізація на підприємстві ТОВ «Агросолюшнс» на користь підвищення продуктивності, оптимізації ресурсів та покращення контролю за виробництвом, що у всьому зростанні прибутковості та стійкості господарства.

Описано подальші напрями цифровізації ТОВ «Агросолюшнс» технологією Agtech (або Agritech), що перетворюють процеси вирощування, збирання, пакування, зберігання, транспортування, переробки, маркетингу та продажу сільськогосподарської продукції та інших аграрних виробів. Ці інновації трансформують бізнес-процеси у сільському господарстві, зроблюючи їх ефективнішими, стійкими та безпечнішими. В окремих країнах світу вже існують унікальні можливості впровадження складних технологічних рішень для вирішення проблем, що виникають на різних етапах ланцюжка постачання продуктів харчування.

Досліджено напрями удосконалення економічного управління підприємством ТОВ «Агросолюшнс» під впливом цифровізації за допомогою систематизації інструментів системи управління агропідприємством SAS powered by Cropwise. За допомогою цієї програми можна визначити оптимальні умови для вирощування рослин, прогнозувати врожайність, контролювати доходи та витрати, повноцінно керувати всіма виробничими процесами в режимі онлайн, а також на основі комплексного аналізу даних оптимізувати економічне управління ТОВ «Агросолюшнс».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко В. М. та ін. Економіка і управління підприємствами : теорія, методика, практика : колект. монографія. Центр фінанс.-екон. наук. дослідж. Полтава: Астроя, 2020. 240 с.
2. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства.: навч. посібник. К. : Ліра К, 2013. 664 с.
3. Бандурка О. М., Ковальов Є. В., Садиков М. А., Маковоз О. С. Економіка підприємства : навчальний посібник ; за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків: ХНУВС, 2017. 192 с.
4. Батюк Б.Б., Пенцак Т.Г. Управлінські рішення в організаційних формах аграрного виробництва. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Гжицького*. 2013. Т. 15, № 1(5). С. 3–11.
5. Білецький Е. В., Янушкевич Д. А., Шайхлісламов З. Р. Управління якістю продукції та послуг. Харків. торгов.-економ. інститут КНТЕУ. Х. : ХТЕІ, 2015. 222 с.
6. Бойчик І. М. Економіка підприємства: підручник. К. : Кондор. Видавництво, 2016. 378 с.
7. Брюховецька Н. Ю., Черних О. В. Індустрія 4.0 та цифровізація економіки: можливості використання зарубіжного досвіду на промислових підприємствах України. *Економіка промисловості*. 2020. № 2 (90). С. 116–132.
8. Брюховецька Н. Ю., Чорна О. А. Інтелектуалізація як пріоритетний напрям розвитку підприємств в умовах Індустрії 4.0. *Економіка промисловості*. 2019. № 4 (88). С. 28–57.
9. Бутко М. П. Виробничий менеджмент : підручник. К. : ЦУЛ, 2015. 400 с.
10. Васильців Т. Г., Іляш О. І., Міценко Н. Г. Економіка малого підприємства : навч. посіб.; за ред. д-ра екон. наук Т. Г. Васильціва. К. : Знання, 2013. 446 с.
11. Волков О.І., Денисенко М.П., Гречан А.П. Економіка та організація інноваційної діяльності : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 662 с.

12. Волощук Ю. О. Напрями цифровізації аграрних підприємств. *Ефективна економіка*. 2019. №2. 8 с.
13. Воскобоева О. В., Ромашенко О. С. Індекс цифровізації як основний фактор розвитку цифрових технологій. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 4(26). С. 56–61.
14. Гончаров А.Б., Олейникова Н.М. Економічне управління підприємством: [конспект лекцій]. Харків : ХНЕУ, 2009. 366 с.
15. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV : станом на 8 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 12.12.2023).
16. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства : навчальний посібник. Київ : ЦНЛ, 2020. 304 с.
17. Гудзь О. Є., Федюнін С. А., Щербина В. В. Диджиталізація, як конкурентна перевага підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. №3(29). С. 12–19.
18. Гудзь О.Є. Цифрова економіка: зміна цінностей та орієнтирів управління підприємствами. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 2(24). С. 4–12.
19. Діджиталізація бізнесу: сьогодення і майбутнє. *Збірник матеріалів круглого столу (м. Київ, 28 січня 2021 року)*. К. : «Хай-Тек Прес», 2021. 88 с.
20. Данилків Х. Економічна сутність та роль малого підприємництва в умовах розвитку ринкової економіки. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2013. Вип. 29. Ч. 1. С. 126–133.
21. Доберчак Н. І. Економіка виробництва : навч. посібник. К. : Ліра К, 2012. 258 с.
22. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 224 с.
23. Економіка і фінанси підприємства : навч. посіб. / І. М. Метошоп [та ін.]; [за заг. ред. І. М. Метошоп] ; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу, Каф. приклад. економіки, каф. фінансів. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2020. 490 с.

24. Економіка підприємства : [підручник] / за заг. ред. С.Ф. Покропивного. 2-е вид., перероб. та доп. Київ : КНЕУ, 2011. 528 с.
25. Економіка підприємства: навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. Х. : Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2011. 208 с.
26. Економічна енциклопедія: у 3-х томах. Том 2. Ред. кол. : Мочерний С.В. (відп. ред.) та ін. Київ: Академія, 2001. 846 с.
27. Євдокимова Н.М., Батенко Л.П., Верба В.А. та ін. Економічне управління підприємством: [навч. посіб.]. Київ: КНЕУ, 2011. 327 с.
28. Ємельянов О. Застосування концепції управління властивостями підприємства при оцінюванні потенціалу його економічного розвитку. *Public communication in science: philosophical, cultural, political, economic and it context*. 2020. С. 60–62.
29. Закономірності розвитку підприємств в умовах невизначеності економічного середовища: монографія / За заг. ред. О.В. Горняк. Одеса: «Одеський національний університет імені І.І. Мечникова», 2015. 216 с.
30. Іскаков А.А. Енергоефективність національної економіки в контексті її еколого-економічної безпеки. Механізм регулювання економіки. 2016. № 3. С. 88–96.
31. Казьмір Л. П. Концептуальні аспекти модернізації системи управління розвитком промисловості в Україні. Регіональна економіка. 2020. № 4. С. 115–124.
32. Катаєв А. В. Маркетинг: навч. посіб. для студентів спец. «Фінанси і кредит», «Облік і аудит»; Харків. торг.-екон. ін-т Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. Харків: Видавничий центр «Діалог», 2016. 290 с.
33. Кіржецька, М., Кіржецький, Ю. Особливості цифрової стратегії підприємства залежно від розміру бізнесу. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 5(66). С. 7–15.
34. Ковальчук К.Ф. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій : навч. посібник. К. : Центр навч. л-ри, 2012. 326 с.
35. Коломієць Г. М. Цифрова економіка: контрверсійність змісту і впливу на господарський розвиток. *Бізнес Інформ*. 2017. № 7. С. 137–143.

36. Колосов, А.М. та ін. Економічне управління підприємством [Навчальний посібник]. Ред. А.М. Колосов. Старобільськ : Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, 2015. 352 с.

37. Колпаченко Н. М. та ін. Економіка підприємства : навч. посіб. Харків : Діса плюс, 2019. 277 с.

38. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі. *Економіка. Фінанси. Менеджмент*. 2016. № 6. С. 106–107.

39. Конєва Т. А. Особливості впровадження інновацій сільськогосподарськими підприємствами України. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія «Економіка»*. 2016. Т. 285. Вип. 273. С. 101–106.

40. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 17.01.2018 р. № 67-р : станом на 17 верес. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-r#Text> (дата звернення: 12.12.2023).

41. Краус Н. М., Голобородько О. П., Краус К. М. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку. *Ефективна економіка*. 2018. № 1. 7 с.

42. Куйбіда В. С., Карпенко О. В. Наместнік В. В. Цифрове врядування в Україні: базові дефініції понятійно-категоріального апарату. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Державне управління*. 2018. № 1. С. 5–10.

43. Лисак О. І., Андрєєва Л. О., Болтянська Л. О. Економіка підприємства : навч. посіб. Тавр. держ. агротехнол. ун-т ім. Дмитра Моторного. Мелітополь : Люкс, 2020. 272 с.

44. Лігоненко Л. Зміст та механізм формування стратегії діджиталізації в бізнес-організаціях. *Інтернаука : міжнародний науковий журнал. Економічні науки*. 2018. Випуск № 22 (62), 2 т. С. 21–24.

45. Лобас М. Г., Россоха В. В., Соколов Д. О. Управління інноваційно-технологічним розвитком агросфери: монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2016. 416 с.
46. Лозовський О., Попадюк Д. Розробка сучасної стратегії управління підприємством. *Ricerche scientifiche e metodi della loro realizzazione: esperienza mondiale e realtà domestiche*. 3 marzo 2023. 6 с.
47. Лукашевич В. М. Економіка праці та соціально-трудова відносини : навч. посібник. 3-тє вид., стер. Львів : Новий світ-2000, 2015. 424 с.
48. Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Шпикуляк О. Г. Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства України: проблеми та перспективи: монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2014. 514 с.
49. Маслак О. І., Воробйов Л. Д. Економіка промислового підприємства : навч. посібник. К. : ЦУЛ, 2011. 172 с.
50. Миколайчук І. П. Формування організаційно-економічного механізму управління ризикозахищеністю підприємства. *Академічний огляд*. 2018. Т. 2, № 49. С. 45–52.
51. Окландер М. А., Чукурна О. П. Маркетингова цінова політика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Центр учбової літератури, 2012. 238 с.
52. Ольвінська Ю.О. Особливості державного регулювання підприємництва у країнах світу. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 2. С. 12–17.
53. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Населення України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
54. Пантелєєва Н. М., Колодій С. Ю., Ребрик М. А. Цифрова економіка як ключовий тренд розвитку постіндустріального суспільства: монографія. К.: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2019. 299 с.
55. Підоричева І. Ю. Інноваційна екосистема в сучасних економічних дослідженнях. *Економіка промисловості*. 2020. № 2 (90). С. 54–92.
56. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : станом на 8 груд. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 12.12.2023).

57. Позднякова Л. О., Котик В. О., Стандіо А. К. Удосконалення стратегії управління підприємством. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2017. Вип. 59. С. 256–264.

58. Проникнення Інтернету в Україні. Жовтень 2019. URL: https://inau.ua/sites/default/files/file/1910/dani_ustanovchyh_doslidzhen_2019_roku.pdf (дата звернення: 12.12.2023).

59. Пукало О. П. Зарубіжний досвід розвитку та підтримки підприємництва та його використання в Україні. *Управління розвитком*. 2017. № 3-4. С. 108–114.

60. Рогач С. М. та ін. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Компринт, 2018. 391 с.

61. Рогач С. М., Гуцул Т. А., Ткачук В. А. та ін. Економіка і підприємництво, менеджмент. К. : ЦП «Компринт», 2015. 714 с.

62. Руденко М. В. Цифровізація сільськогосподарських підприємств та її економічна ефективність: монографія. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А., 2020. 342 с.

63. Сіденко В. Р. Виклики і ризики цифрової трансформації: світовий та український контексти. *Економіка України*. 2021. № 5. С. 40–58.

64. Сіренко Н. М., Мельник О. І. Інноваційне підприємництво як складова стратегії розвитку аграрного сектора економіки. *Миколаївський національний аграрний університет*. 2013. 27 с.

65. Смарт-промисловість в епоху цифрової економіки: перспективи, напрями і механізми розвитку: монографія / ред. В. П. Вишневецький; НАН України, Ін-т економіки пром.-сті. Київ, 2018. 192 с.

66. Сучасні економічні системи: Навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2003. 204 с.

67. Таран– Лала О., Сухорук К. Особливості стратегічного управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2021 № 25. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-66> (дата звернення: 12.12.2023).

68. Тарасович В. М. Теоретичний вимір інформаційно-цифрової економіки: основи та система первинних інформаційних феноменів. *Економіка України*. 2021. № 1. С. 3– 23.

69. Тарасюк Г. М., Шваб Л. І. Планування діяльності підприємства : навч. посібник. 5-те вид. К. : Каравела, 2012. 368 с.
70. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний» – 2020). Концептуальні засади (версія 1.0). *Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року*. Грудень 2016. 90 с.
71. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти / ред. О. Пищуліна. К.: Заповіт, 2020. 274 с.
72. Цифровізація економіки України: трансформаційний потенціал / ред. В. П. Вишневський, С. І. Князєв. К. : Академперіодика, 2020. 188 с.
73. Шумпетер Й. А. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу. Пер. з англ. В. Старка. 2-е вид., доп. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2014. 246 с.
74. Янковець Т. М. Сучасні системи управління інноваційним підприємством. *Тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури»*. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2013. С. 363–364.
75. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Ліра-К, 2017. 596 с.
76. Information subsystem of agri-food enterprise management in the context of digitalization: the problem of digital maturity / T. Ishchejkin, V. Liulka, V. Dovbush, N. Zaritska, P. Puzyrova, T. Tsalko, S. Nevmerzhytska, Y. Rusina, O. Nyshenko, S. Bebko. *Journal of Hygienic Engineering and Design (JHED)*. 2022. Vol. 38. P. 243–252.
77. Kropyvko M. Estimation of digitalization investment projects in agricultural enterprises. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2020. Vol. 4 (35), P. 212–219.
78. Myniv, R.M., Batyk, O.Y. Modern Conceptions of Management Activity Efficiency of Agricultural Enterprises. *Scientific Messenger LNUVMBT named after S.Z. Gzhytskyj*. 2016. 18, 2(69). 96–101
79. Porter, M. E. *Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors*. 1980. 397 с.

80. The Concept of a «Digital Economy». Oxford Digital Economy Collaboration Group. URL: <https://web.archive.org/web/20131022003036/http://odec.org.uk/the-concept-of-a-digital-economy/> (дата звернення: 12.12.2023).